

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА ХХІ СТОРІЧЧЯ

Карпова О.О.,
викладач Одеського державного економічного університету
Науковий керівник: д.п.н., проф. Яворська Г.Х.

На зламі тисячоліть в освіті спостерігається комплекс досить складних та важливих проблем, зумовлених динамічністю науково-технічного прогресу, соціально-економічних перетворень. Звідси випливають якісно нові вимоги до організації та здійснення освітнього процесу в навчальних закладах, які мають сприяти формуванню фахівця, конкурентоспроможного та мобільного на європейському ринку праці, здатного адаптуватися до стрімких змін і готового навчатися впродовж усього життя.

Сучасний етап розвитку України, становлення ринкової економіки об'єктивно вимагають відповідної економічної культури, нових економічних знань.

Специфіка середовища, пов'язана з трансформацією економічних відносин усередині нашого суспільства, посилення процесів інтеграції та інтернаціоналізації у світовій економіці в цілому, гармонійною частиною якої стає Україна, вимагає особливих якостей від особистості, яка діє в ній [5].

Сучасний ринок праці, сучасні умови господарювання висувають підвищені вимоги за всіма його складовими до спеціаліста і його кваліфікації, включаючи зміни в системі освіти і підготовки кадрів [3].

Курс на загальноєвропейський рівень розвитку був узятий нашою державою ще з 1992 року, коли система вищої освіти України започаткувала низку прогресивних реформ, результатом яких стало вдосконалення нормативно-правового та методичного забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою – перехід до гуманістично-інноваційної парадигми освіти, запровадження нових освітніх стандартів, введення багаторівневої системи підготовки фахівців, оновлення змістової частини навчальних програм, запровадження системи контролю якості через ліцензування й акредитацію тощо. Соціально-економічні перетворення в Україні визначили принципово нові пріоритети розвитку системи освіти і вимоги до рівня професійної підготовки майбутніх фахівців. У Державній

національній програмі „Освіта” („Україна XXI століття”), Національній доктрині розвитку освіти наголошено на необхідність забезпечення високої якості професійної освіти, конкурентоспроможності та мобільності випускників вищих навчальних закладів на ринку праці. Виникає необхідність пошуку нових моделей і підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема, економічного профілю, від якості знань і вмінь яких значною мірою залежить економічний розвиток нашої країни. За таких умов переосмислення змісту, форм і методів професійної підготовки фахівців, спрямування її на врахування сучасних соціально-економічних реалій має важливе загальнодержавне значення [4].

Через це, встає проблема професійної компетентності, що вивчається вченими, починаючи з 90-х років. У педагогіці, ця категорія розглядається як: похідний компонент „загальнокультурної компетентності” (Н. Розов, Є.В. Бондаревська); „рівень освіченості фахівця” (Б.С. Гершунський, А.Д. Щекатунова); системне явище, що включає знання, уміння, навички, професійно значущі якості особи фахівця, що забезпечують виконання ним власних професійних обов’язків (Т.Г. Браже, Н.І. Запрудський).

Проблема формування професійної компетентності висвітлювалась у працях Ю.В. Варданян, М.І. Дяченко, Н.В. Чекальової, С.Е. Шишова та ін.; зміст і структура професійної компетентності з урахуванням основних положень рівневого підходу (Г.С. Абрамова, Б.С. Братусь, Є.М. Іванова, та ін.), професійно-графічного (Г.М. Білокрилова, А.І. Донцов, І.В. Дубровіна, та ін.), модельного (Ю.П. Азаров, Т.А. Казанцева, Г.У. Матушанський, та ін.), розвивального, особистісно-орієнтованого підходів (Л.С. Виготський, П.Ф. Каптерьов, С.Л. Рубінштейн та ін.). Особистісно-орієнтований і діяльнісний підходи дозволяють розглядати формування професійної компетентності як процес діалогічної взаємодії, розгортання механізмів особистісного становлення і професійного самовизначення (Л.І. Божович, Е.В. Бондаревська, І.І. Зарецька, та ін.), як прояв суб’єктності студента (А.А. Бодальов, А.А. Вербицький, та ін.), як формування особистісно значущих і професійно важливих якостей фахівців (Г.В. Безюльова, Г.М. Шеламова та ін.).

Питання економічного виховання та освіти відображені в дослідженнях А.Ф.Аменда, С.В. Євтеєвої, А.П. Куракова, Л.П. Мельникової, та ін.

Знання нині виступають лише потенціалом, яким має володіти фахівець, головним є результативність діяльності спеціаліста в конкретних умовах, тому одним із напрямів модернізації освіти є запровадження та реалізація компетентнісного підходу в навчанні. Компетентнісний підхід орієнтується на кінцевий результат освітнього процесу та спрямовується на формування у випускника готовності ефективно організовувати внутрішні (знання, уміння, цінності, психологічні особливості й т. п.) і зовнішні (інформаційні, людські, матеріальні й т. п.) ресурси для досягнення поставленої мети. Компетентність характеризує міру включення в активну діяльність, здатність ефективно розв'язувати конкретну ситуацію, мобілізуючи при цьому знання, уміння, досвід, поведінкові відносини та цінності. На перший план виходить категорія „здатності до дії” як уміння використовувати знання у практичній діяльності.

Результати вивчення проблеми оптимізації навчального процесу вказують на те, що педагогічне управління повинно бути постійною складовою професійної підготовки студента, який повинен сприймати, аналізувати, обробляти, застосовувати, оцінювати інформацію, яка до нього надходить (нові ідеї, передовий досвід), уміти вчитися (аналізувати стан і перспективи власного розвитку), регулювати та корегувати складові навчально-виховного процесу.

Для реалізації поставлених задач навчально-виховний процес повинен здійснюватись завдяки новим технологіям навчання, де основу складає структурне навчання, зокрема моделювання та рольові ігри. Такий прийом відіграє подвійну роль: з одного боку, це джерело знання для студентів, полігон для апробації викладачем нових нестандартних форм і методів, а, з іншого, – можливість перевірити різні варіанти рішень на основі застосування набутих студентами знань та навичок.

Під час занять доцільно використовувати проблемний метод та інтегровані заняття. Плануючи проблемні ситуації, викладачі враховують, які проблеми можуть бути розв'язані студентами самотужки, а які – за допомогою

консультанта-практика (яким є студент-заочник старшого курсу) чи за допомогою викладача. Таким чином, склалася певна система створення й вирішення проблемних ситуацій у ході занять. Цьому сприяють бінарні та інтегровані заняття. Наприклад, майбутні бухгалтери та правознавці разом знаходять правильні рішення проблем, пов'язаних з господарським правом.

Підготовка майбутнього фахівця повинна бути максимально індивідуалізована, зорієнтована на спроможність конкретної особистості на задоволення власних потреб у вибраному напрямку майбутнього фаху. Відкриття своєї справи вимагає неабиякої мужності навіть у найкращі часи: мужності ризикнути та вкласти свої власні кошти в якусь ідею, мужності зіткнутися з конкурентами, мужності прямо подивитись в обличчя невідомому майбутньому.

На підставі прогнозованих ситуацій студенти виконують курсові та дипломні роботи. Не ризикуючи існуванням віртуального підприємства, студент може випробувати новітні підходи до становлення та подолання кризових ситуацій у бізнесі. Наприклад, адвокатська контора здійснює абонементне обслуговування клієнта або існує за рахунок виконання разових угод, а, можливо, й завдяки створенню цільової проектної групи чи Асоціації, яка б досліджувала ринок та сприяла “оздоровленню” різних фірм регіону.

Створення сприятливого середовища спеціальної професійної підготовки завдяки використанню модельованих ситуацій і рольових ігор, які вимагають від студента прийняття нестандартних рішень є одним з найважливіших компонентів професійного становлення економіста 21-го сторіччя.

Отже, цілеспрямована підготовка сучасного спеціаліста полягає в систематизації знань, умінь, навичок як власних, так і набутих іншими, що стимулює до створення сприятливих умов якісної підготовки та практичної підтримки майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Герасимчук В.І. Роль викладача вищого навчального закладу у формуванні спеціаліста і патріота / В.І. Герасимчук // Пост Методика. – 1999. – №1. – С. 50-51.
2. Кравченко М.О. Розвиток кадрової складової інноваційного потенціалу підприємства / М.О. Кравченко // Економіка та держава. – 2006. – №3. – С. 75-76.
3. Мельник Л.П. Психологія управління / Людмила Павлівна Мельник. – К.: МАУП, 2002. –174 с.
4. Поясок Т.Б. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх фахівців фінансово-економічного профілю у вищих навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук. – К., 2004. – 267 с.
5. Решетняк Е.В. Школьное экономическое образование в Украине / Е.В. Решетняк // Пост Методика. – 1999. – №3. – С. 8-12.